

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

AKTUALI PRAKTIKA CIVILINĖSE BYLOSE

2019 m. lapkritis

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [2-1350-881/2019](#), sprenddamas įmonės bankroto proceso atnaujinimo klausimą, Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad byloje priimtos teismų nutartys (dėl termino įmonės sandoriams patikrinti ir kitų pareigų atlikimo bei spręstas teisinis klausimas dėl Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo (toliau – ĮBĮ) 11 straipsnio 5 dalies 8 punkte nustatyto termino pratęsimo) nesukelia tokių sunkių teisinių padarinių kaip įmonės bankroto pripažinimas tyčiniu, todėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse (toliau – CPK) nustatytas teisinis reglamentavimas, pagal kurį procesas dėl tokių nutarčių negali būti atnaujinamas, nekelia teismui abejonių dėl jo atitikties atskirajame skunde nurodytoms Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatomis.

Civilinėje byloje Nr. [2A-930-943/2019](#), sprenddama įmonės vadovo ir akcininko civilinės atsakomybės klausimą dėl laiku neinicijuoto bankroto proceso, Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija konstatavo, kad Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatyme (toliau – ABĮ) akcininkui imperatyviai nenumatyta pareiga įmonės nuosavą kapitalą atkurti akcininkų įnašais ar priimti sprendimą dėl įmonės likvidavimo. Ginčo laikotarpiu aktualios redakcijos ABĮ (2012 m. kovo 1 d. įsigaliojusi redakcija) 38 straipsnio 3 dalyje buvo nustatyta, kad jei įmonės nuosavas kapitalas tapo mažesnis kaip 1/2 įstatuose nurodyto įstatinio kapitalo dydžio, akcininkų susirinkimas turi svarstyti klausimus dėl sprendimų, nurodytų šio įstatymo 59 straipsnio 10 dalies 2 punkte ir 11 dalyje. Pagal ABĮ 59 straipsnio 10 dalies 2 punktą akcininkai gali padengti nuostolius akcininkų įnašais, o tais atvejais, kai akcininkai nepriima tokio sprendimo, jie turi svarstyti klausimus, numatytus

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

ABĮ 59 straipsnio 11 dalyje, taip pat ir dėl įmonės likvidavimo (ABĮ 59 straipsnio 11 dalies 3 punktas). Taigi, teismas sprendė, kad nagrinėjamu atveju atsakovė, kaip įmonės akcininkė, neturėjo imperatyvios pareigos naudoti savo lėšas, kad būtų padengti įmonės nuosavo kapitalo nuostoliai.

Teismo išaiškino, kad tam tikrais atvejais net ir po to, kai nuosavo kapitalo dydis tampa mažesnis, nei įstatyme nustatyta jo riba, įmonės nelikvidavimas, atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes dėl įmonės veiklos perspektyvų, gali būti pateisinamas ir toks akcininkų neveikimas nelaikomas nesąžiningu veiksniu Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 2.50 straipsnio 3 dalies prasme.

Civilinėje byloje Nr. [2-1349-781/2019](#), sprenddamas nutartis, kuria patvirtinti restruktūrizavimo plano pakeitimai, skundžiamumo klausimą, Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymo (toliau – ĮRĮ) 14 straipsnio 6 dalyje nustatyta, jog teismo nutartis patvirtinti restruktūrizavimo planą yra galutinė ir neskundžiama. Pagal to paties straipsnio 11 dalį restruktūrizavimo plano pakeitimai svarstomi ir tvirtinami tokia pačia tvarka kaip ir restruktūrizavimo planas.

Atsižvelgdamas į pirmiau nurodytas teisės normas, apeliacinės instancijos teismas išaiškino, kad ĮRĮ specialiosiomis nuostatomis, kuriomis nustatoma restruktūrizavimo plano ir jo pakeitimų svarstymo kreditorių susirinkime bei tvirtinimo teisme tvarka, nenumatyta galimybė kreditoriui restruktūrizavimo bylą nagrinėjančio ir restruktūrizavimo procesą kontroliuojančio pirmosios instancijos teismo priimtą nutartį patvirtinti restruktūrizavimo planą ar jo pakeitimus skųsti apeliacine tvarka (ĮRĮ 14 straipsnio 6 dalis). Ši kreditoriaus teisė negali būti diferencijuojama ir pagal kreditoriaus (šiuo atveju – apelianto)

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

dėstomų argumentų pobūdį ir reikšmingumą. Teisę skųsti teismo nutartį lemia nagrinėjamo klausimo pobūdis (objektas), bet ne klausimo išsprendimo rezultatas bei juo labiau atitinkamą rezultatą nulėmę kreditorių daugumos, teismo ar apeliančės argumentai.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1588-553/2019](#), sprenddamas nutarties, kuria netenkintas prašymas atstatyti bankroto administratorių, skundžiamumo klausimą, Lietuvos apeliacinis teismas pripažino, kad nutartis, kuria atmestas apeliančės prašymas atstatyti bendrovės bankroto administratorių, negali būti apeliacinio apskundimo objektas.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1500-585/2019](#), nagrinėdamas klausimą dėl galimybės skųsti kreditorių susirinkimo nutarimą, priimtą ne jo kompetencijai priskirtais klausimais, Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad kai kreditorių susirinkimas priima nutarimus ne jo kompetencijai priskirtais klausimais, tokie nutarimai negali būti skundžiami teismui dėl jų rekomendacinio pobūdžio. Teismas pažymėjo, kad gali būti skundžiami tik tie kreditorių susirinkimo nutarimai, kurie priimti pagal kreditorių susirinkimo kompetenciją ir yra privalomi. Tokiu atveju kreditorių susirinkimo nutarimus gali skųsti bankrutuojančios bendrovės kreditoriai ir bankroto administratorius.

Civilinėje byloje Nr. [2A-490-1120/2019](#), sprenddama įmonės dalyvio ir vadovo veiksmų neteisėtumo klausimą, Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija pripažino, kad net akcininko balsavimas už įmonei nenaudingą sprendimą visuotiniame akcininkų susirinkime, nesant kitų aplinkybių, pagrindžiančių

piktnaudžiavimo ribota atsakomybe faktą, nevertintinas kaip nesąžiningas ir nesukelia akcininkui atsakomybės.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1130-464/2019](#), sprenddamas nutarties, kuria netenkintas prašymas priimti papildomą sprendimą ir skirti baudą už priesaikos sakytį tiesą sulaužymą, pagrįstumo klausimą, Lietuvos apeliacinis teismas pripažino, kad apelianto procesinio pobūdžio prašymas skirti baudą nepatenka į CPK 277 straipsnio 1 dalyje nustatytą baigtinį sąrašą atvejų, kuriems esant galėtų būti taikomas papildomo sprendimo priėmimo institutas.

Be to, apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad nutartys, kuriomis atsisakyta skirti arba skirta bauda, tarp jų ir už priesaikos sulaužymą, negali būti apeliacinio apskundimo objektas, nes CPK nenumatyta tokios nutarties apskundimo galimybė ir ji neužkerta kelio tolesnei bylos eigai.

Civilinėje byloje Nr. [2-1551-781/2019](#), nagrinėdamas nutarties, kuria netenkintas pareiškėjo prašymas įtraukti jį į bankroto bylą trečiuoju suinteresuotu asmeniu, nepareiškiančiu savarankiškų reikalavimų, teisėtumo ir pagrįstumo klausimą, Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad teismas gali įtraukti asmenį į bylą trečiuoju asmeniu, nepareiškiančiu savarankiškų reikalavimų, tik nustatęs pakankamą asmens teisinį suinteresuotumą ir įstatymo pripažįstamą teisinį ryšį su nagrinėjamos bylos dalyku.

Teismas pažymėjo, kad pagrindinis argumentas, kuriuo rėmėsi pareiškėjas, įrodinėdamas būtinybę dalyvauti nagrinėjant minėtą bylą, buvo tai, kad kiekvienas kredito unijos narys – pajininkas – turi turinį interesą, nes jam priklauso pagrindinis pajus. Pareiškėjas nurodė esantis pajininkų atstovas. Vis dėlto Lietuvos apeliacinis teismas sutiko su pirmosios

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

instancijos teismo teiginiu, kad byloje nebuvo absoliučiai jokių duomenų apie pareiškėją, jo vykdomą veiklą, jam suteiktus įgaliojimus, įgaliojimų pagrindą ir pan. Be to, pareiškėjas, teigdamas, kad pats yra kreditorius, šio fakto niekaip nepagrindė. Esant tokioms aplinkybėms, kai byloje nėra nustatytas ir įrodytas pareiškėjo teisinis ryšys su civiline byla ir jo teisinis suinteresuotumas, apeliacinės instancijos teismas sprendė, kad pirmosios instancijos teismas teisėtai ir pagrįstai netenkino pareiškėjo prašymo įtraukti jį į bankroto bylą trečiuoju suinteresuotu asmeniu, nepareiškiančiu savarankiškų reikalavimų.

Taip pat Lietuvos apeliacinis teismas šioje nutartyje pažymėjo, kad pirmosios instancijos teismas skundžiamoje nutartyje nepagrįstai nurodė, kad tokia nutartis yra neskundžiama. Teismas nustatė, kad nutartį dėl trečiojo asmens, nepareiškiančio savarankiškų reikalavimų, neįtraukimo į bylą gali skųsti tik tie asmenys, kuriems nutartimi neleidžiama įstoti į bylą, kiti byloje dalyvaujantys asmenys šia teise nedisponuoja.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1150-516/2019](#), sprenddamas informavimo apie procesą, kaip esminio proceso normų pažeidimo pagrindo, klausimą, Lietuvos apeliacinis teismas išaiškino, kad juridiniam asmeniui, kuris pagal įstatymus neturi imperatyvios pareigos gauti procesinius dokumentus elektroninių ryšių priemonėmis, teismas gali siųsti dokumentus per EPP tik tuo atveju, jei tokio adresato LITEKO VEP posistemio paskyra yra aktyvi ir tik jei jis pateikęs sutikimą gauti procesinius dokumentus savo LITEKO VEP posistemo paskyroje.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [e2-1460-450/2019](#), sprenddamas įmonės bankroto pripažinimo tyčiniu klausimą, Lietuvos apeliacinis teismas pripažino, kad įmonės bankroto pripažinimas tyčiniu vadovui nesikreipiant į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo gali būti tik papildomas pagrindas, tačiau ne pagrindinis ir vienintelis, be to, turi būti nustatytas bankrutavusios įmonės nemokumo momentas, t.y. ar buvo pagrindas kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo, ar tokia pareiga buvo pažeista, išsiaiškinti, ar įmonės vadovas suvokė realią įmonės finansinę būklę, sąmoningai neinicijavo bankroto, toliau veiklą vykdė taip, kad buvo pažeidžiamos įmonės bei jos kreditorių teisės ir interesai.

Įmonės bankroto pripažinimas tyčiniu sukelia itin reikšmingus teisinius padarinius asmenims, pripažintiems atsakingais už tyčinį bankrotą, todėl įrodinėjimo standartas šios kategorijos bylose yra aukštesnis ir lemia didesnę teismo aktyvumo pareigą siekiant nustatyti visas aplinkybes, reikšmingas sprendžiant dėl įmonės bankroto pripažinimo tyčiniu. Vadinasi, teismo išvados dėl įmonės nemokumo, grindžiamos tikimybių pusiausvyros principu, negali būti pripažintos pakankamomis sprendžiant dėl tyčinio bankroto. Apeliacinės instancijos teismas pripažino, kad pirmosios instancijos teismas dėl ĮBĮ 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos įmonės valdymo organo pareigos pažeidimo sprendė faktiškai nenustatęs tikslaus bankrutavusios įmonės nemokumo momento.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1449-450/2019](#), pasisakydamas dėl teismo aktyvumo sprendžiant bankroto pripažinimo tyčiniu klausimą, Lietuvos apeliacinis teismas pažymėjo, kad pirmosios instancijos teismas, nagrinėdamas pareiškimą dėl tyčinio bankroto, turi būti aktyvus,

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

savo iniciatyva imtis aktyvių veiksmų tyčinio bankroto požymiams nustatyti ir juos kvalifikuoti. Tais atvejais, kai byloje yra duomenų apie galimą tyčinį bankrotą arba teismas gauna procesinį dokumentą, kuriame yra informacijos apie galimą tyčinį bankrotą, tačiau įrodymų, leidžiančių teismui priimti procesinį sprendimą dėl tyčinio bankroto nustatymo, nepakanka, teismas turėtų įpareigoti byloje dalyvaujančius asmenis pateikti įrodymus, galinčius patvirtinti arba paneigti tyčinio bankroto požymius.

Civilinėje byloje Nr. e2A-1258-798/2019, spręsdama prekės ženklo vertės nustatymo klausimą, Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija nurodė, kad duomenys apie prekės ženklą Lietuvos Respublikos prekių ženklų duomenų bazėje yra viešai prieinami, tačiau duomenų bazėje nėra pateikiamos prekių ženklų vertės. Vien tik prekės ženklo įregistravimas Lietuvos Respublikos valstybiniame patentų biure nesudaro pagrindo manyti, kad jis gali būti vertingas pinigine prasme ir kad jis galėtų būti realizuotas už didelę kainą.

Teisėjų kolegija pažymėjo, kad prekės ženklo vertei nustatyti galima naudoti daugelį metodologijų. Geriausiai prekės ženklo vertę atspindi metodas, kuris integruoja vartotojų suvokiamos vertės rodiklius bei prekės ženklo riziką (rinkos analizė) išreiškia pinigine verte suderindamas ir integruodamas juos su įmonės finansiniais rodikliais. Mokslinių tyrimų duomenimis, apie 50 procentų įmonės vertės kuriama iš prekės ženklo vertės (kiekvieniu individualiu atveju santykis gali būti skirtingas, atsižvelgiant į įmonės veiklos sritis). Gana svarbiai prekės ženklo vertės daliai daro įtaką vartotojiškos prekės ženklo vertės dedamosios, pavyzdžiui, prekės ženklo žinomumas, suvokiama kokybė, prekės ženklo lojalumas ir t. t.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. e2-1597-798/2019, vertindamas kreditorių susirinkimo nutarimų panaikinimo pagrindų egzistavimą nagrinėjamu atveju, Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad kreditorių susirinkimo nutarimai gali būti naikinami dviem alternatyviais pagrindais, t.y. dėl esminių procedūrinių pažeidimų, susijusių su kreditorių susirinkimo nutarimo priėmimu, padarymo, galėjusio nulemti neteisėtą tokio nutarimo turinį, arba dėl materialinių aspektų (turinio) neteisėtumo, kuris pasireiškia imperatyvių įstatymo nuostatų pažeidimu, prieštaravimu teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principams bei esminiu kreditorių ir (ar) bankrutuojančios įmonės interesų pažeidimu.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1096-464/2019](#), pasisakydamas dėl CPK 199 straipsnyje įtvirtinto įrodymų išreikalavimo instituto taikymo, Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad CPK 199 straipsnyje įtvirtintas įrodymų išreikalavimo institutas galėtų būti taikomas tik tokiu atveju, jeigu apeliantė būtų tinkamai suformulavusi savo ieškinio pagrindą ir dalyką (t.y. aiškiai nurodžiusi, kokie jos teisėti interesai ir teisės pažeisti, kokiais konkrečiais sandoriais ir kokia apimtimi), tačiau objektyviai neturinti galimybės pateikti juos pagrindžiančių įrodymų.

Civilinėje byloje Nr. [e2A-561-330/2019](#), pasisakydamas dėl vadovo civilinės atsakomybės pagal neįvykdytą bendrovės mokestinę prievolę, Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija nurodė, kad iš juridinio asmens vadovų paprastai priteisiamą žalą sudaro juridiniam asmeniui pagal Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymą priskaičiuoti delspinigiai ir paskirtos

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

baudos už mokesčių sumokėjimą ne laiku, o nesumokėtų mokesčių suma lieka juridinio asmens prievole. Tokia teismų praktika civilinėse bylose pagrįsta tokiais argumentais: 1) iki nemokumo atsiradimo vadovas neturi pareigos kreditoriams (tarp jų ir VMI) ir veikia tik pačios bendrovės interesais, todėl vadovo turinės atsakomybės apimtį lemia būtent bendrovei padaryta žala; 2) VMI mokestinis reikalavimas juridiniam asmeniui kyla įstatymo, o ne civilinės atsakomybės pagrindu; 3) bendrovės mokestinės prievolės nėra neteisėtų veiksmų rezultatas, jos kyla mokesčių įstatymu nustatytais pagrindais ir yra būtinosios veiklos išlaidos, todėl pareiga jas kompensuoti iš civilinės atsakomybės prievolės vadovui nekyla.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1471-236/2019](#), sprenddamas dėl nutarties, kuria bylos medžiaga pripažinta nevieša, skundžiamumo, Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad CPK nenumatyta galimybė paminėto pobūdžio teismo nutartis skųsti apeliacine tvarka, o nutartys, kuriomis išsprendžiami byloje esančios medžiagos pripažinimo konfidencialia informacija klausimai, neužkerta kelio tolesnei bylos eigai, todėl tokios teismo nutartys apeliacine tvarka neskundžiamos.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1172-943/2019](#), sprenddamas akcininko teisių suvaržymo laikinosiomis apsaugos priemonėmis klausimą, Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad tik balsavimo teisės turėjimas ir galėjimas ja disponuoti pats savaime nepatvirtina grėsmės teismo sprendimo įvykdymui ir nelemia poreikio taikyti prašomas laikinąsias apsaugos priemones.

Civilinėje byloje Nr. 2-1167-370/2019, sprenddamas atleidimo nuo žyminio mokesčio CPK 83 straipsnio 1 dalies 9 punkto pagrindu klausimą, Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad įstatymo leidėjo tikslas yra tiek bankrutuojančią įmonę, tiek jos esamus ar potencialius kreditorius atleisti nuo žyminio mokesčio mokėjimo, reiškiant turtinius reikalavimus, ir tokiu būdu nebedidinti ir taip jau dėl bankroto bylos iškėlimo nukentėjusių kreditorių patirtų nuostolių bei užtikrinti tokiose bylose dalyvaujančių asmenų – bankrutuojančios įmonės ir jos kreditorių – procesinį lygiateisiškumą.

Apeliacinės instancijos teismas pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, jog CPK 83 straipsnio 1 dalies 9 punkte įtvirtinta teisės norma skirta atleisti nuo žyminio mokesčio mokėjimo būtent tos bankrutuojančios bendrovės, kuriai ir reiškiamas reikalavimas konkrečioje byloje, esamą ar potencialų kreditorių, kai reiškiamas turtinis reikalavimas, susijęs būtent su šios bankrutuojančios įmonės skoliniu įsipareigojimu ieškovui. Nurodytu proceso įstatymo pagrindu nuo žyminio mokesčio atleidžiami ieškovai, pareiškę reikalavimus, kurių tenkinimas sukels tiesioginių teisinių padarinių bankrutuojančiai (bankrutavusiai) bendrovei, t.y. suponuos būtent šios bankrutuojančios (ar restruktūrizuojamos) bendrovės turтинės prievolės kreditoriui (ieškovui) atsiradimą.

Nagrinėjamu atveju apeliantas prašė priteisti žalos atlyginimą solidariai iš atsakovų, dėl kurių veiksmų bendrovės bankrotas buvo pripažintas tyčiniu. Nagrinėjamu atveju reikšminga šiai konkrečiai bylai aplinkybė, kad apeliantas nebuvo dėl tyčinio bankroto likviduotos bendrovės pradinis kreditorius, jis yra teisių perėmėjas ir jo reikalavimai tyčinio bankroto byloje nebuvo tenkinti.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Atsižvelgdamas į tai, kad inicijuoto teismo proceso baigtis, kai realius padarinius sukels ne tik ieškinio tenkinimas ar atmetimas, yra pernelyg nutolusi nuo padarinių bankrutavusiai bendrovei ir jai nesukels tiesioginių teisinių padarinių, apeliacinės instancijos teismas sprendė, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai neatleido apelianto nuo žyminio mokesčio mokėjimo.

Civilinėje byloje Nr. e2A-508-464/2019, sprenddamas dėl liudytojų apklausos apeliacinės instancijos teisme, Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad teismas tokius įrodymus kaip liudytojų paaiškinimai turi gauti tiesioginės apklausos metu, nes tik teismo posėdyje ištirtais įrodymais (gautais liudytojo paaiškinimais) galėtų pagrįsti savo sprendimą, antraip pažeistų vieną iš bendrųjų – betarpiškumo – procesinių principų. Taigi tokie duomenys, kuriuos pridėti prie bylos apeliacinės instancijos teisme prašo atsakovas (liudijimu notarui), neatitinka leistinumų reikalavimų, vadinasi, ir jų pridėjimo prie bylos apeliacinės instancijos teisme klausimas nėra aktualus.

Pastaba. Lietuvos apeliacinio teismo apžvalgoje pateikiamos neoficialios procesinių sprendimų santraukos, sudarytos tik siekiant informuoti.

Parengė Lietuvos apeliacinio teismo
Teismų praktikos skyrius

Gedimino pr. 40, LT-01503 Vilnius
Tel. (8 70) 663 685, faks. (8 70) 663 060
apeliacinis@apeliacinis.lt
www.apeliacinis.lt

Vilnius, 2019 m.